

Lopen kunta

Ehkäisevän

päihdetyön strategia

Käsittely

Hyvinvointi- ja vapaa-aikaltk 14.2.2024 (§ 6)

Kunnanhallitus 4.3.2024 (§ 40)

Valtuusto 27.5.2024 (§ 27)

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	1
2.	EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN LAINSÄÄDÄNTÖ JA LAATUSUOSITUKSET	2
2.1	Lainsäädäntö	2
2.2	Laatusuositukset	3
3.	MITÄ ON EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ	4
3.1	Ehkäisevän päihdetyön rakenteet ja tehtävät Lopella.....	4
4.	NYKYTILANTEEN KUVAUS.....	5
4.1	Kuntalaisten suhde päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen	5
4.2	Lopen kunnan ehkäisevän päihdetyön toimintatavat	12
4.3	Ehkäisevä päihdetyö kunnan ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla.....	14
5.	PÄIHDESTRATEGIAN ARVOT	15
6.	PÄIHDESTRATEGIAN VISIOT	16
7.	SUUNNITELMAT JA TAVOITTEET	17
8.	KEHITTÄMISKOHTTEET	18
9.	PÄIHDETYÖN VUOSIKELLO	19
10.	TOIMENPIDEOHJELMA EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ LOPEN KUNNASSA 2024	20

1. JOHDANTO

Ihmisen terveys on ensiarvoisen tärkeä, ja päihteiden liikkakäyttö sekä masennus voivat heijastua negatiivisesti lasten ja perheiden hyvinvointiin. Kunnille on annettu lainsäädännöllinen vastuu palveluiden järjestämisestä, ja on olennaista, että nämä palvelut vastaavat paikallisiin tarpeisiin mahdollisimman kattavasti.

Päihde- ja mielenterveystyötä ohjaavat lainsäädännön tasolla muun muassa kansanterveyslaki (1972/66), päihdehuoltolaki (1986/41), mielenterveyslaki (1990/1116), sosiaalihuoltolaki (1982/170) ja lastensuojelulaki (2007/417). Mielenterveys- ja päihdetyön kehitykseen ja suunnitteluun on pyritty vaikuttamaan myös laatusuosituksilla ja käypä hoito -ohjeistuksilla. Yhteiskunnallisin indikaattorein voidaan seurata väestön hyvinvoinnin kehitystä sekä mielenterveys- ja päihdetyön tilaa maassamme.

Lopen kunta on tehnyt päätöksen 9/2023 kuntaan laadittavasta ehkäisevästä päihdetyön strategiasta opinnäytetyönä. Lopella ei ole aikaisemmin ollut hyväksyttyä ehkäisevän päihdetyön strategiaa. Strategian pohjana on käytetty mm. hallintokuntien arviota nykytilasta päihdeasioihin liittyen, kouluterveyskyselyn tuloksia ja seudullisen hyvinvointikyselyn tuloksia. Tavoitteena on, että kunnan päättäjät ja päihdekysymyksiin liittyvät toimialat sitoutuvat toimimaan yhdessä valitun linjan mukaisesti. Eri hallintokunnat, seurakunta ja poliisi työskentelevät asukkaiden turvallisen ja päihteettömyyttä tukevan elinympäristön kehittämiseksi ja turvaamiseksi. Ehkäisevän päihdetyön strategian päätavoite on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä ennaltaehkäisyllä ja varhaisella puuttumisella. Lapset ja nuoret edustavat tulevaisuutta, joten heidän kehittymisensä ja kasvamisensa tasapainoisiksi hyvinvoiviksi aikuisiksi nähdään erittäin tärkeänä ja ehkäisevään päihdetyöhön panostaminen on todella kannattavaa.

Päihdetyön strategia on Lopen kunnan päihdetyömalli, joka ohjaa kaikkia hallintokuntia, seurakuntaa ja poliisia työssä; sisältäen ennaltaehkäisevän päihdetyön sekä mielenterveys- ja päihdepalvelut. Strategiassa kuvataan Lopen kunnan tavoitteet päihdetyölle, palveluiden nykytilaa sekä konkreettisia toimia siitä, miten tavoitteet pyritään saavuttamaan. Lopen kunnan päihdetyön strategian laatimiseen nimettiin poikkihallinnollinen johtoryhmä ja osana tiimiä on myös ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö. Työtä on tehty eri hallintokuntien edustajien kanssa miettimällä konkreettisia keinoja kuntalaisten hyvinvoinnin saavuttamiseksi. Lopen kunnan päihdestrategia viedään kunnanhallituksen ja valtuuston hyväksyttäväksi.

2. EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN LAINSÄÄDÄNTÖ JA LAATUSUOSITUKSET

2.1 Lainsäädäntö

Kunnan lakisääteinen ehkäisevä päihdetyö on keskeinen osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Tavoitteena on estää ja vähentää päihteiden käyttöä, mukaan lukien alkoholi, tupakka, nikotiinituotteet, sekä huumeet ja ongelmallinen rahapelaaminen, samalla minimoimalla niistä johtuvia haittoja. Lainmukainen ohjaus varmistaa, että tämä työ toteutetaan suunnitelmallisesti ja tehokkaasti. Ehkäisevää päihdetyötä ohjaa laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015, EPT-laki).

Lain mukaan ehkäisevän päihdetyön tulee perustua päihteiden käytön ja haittojen seurantaan, tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Samalla on tärkeää kiinnittää huomiota myös muiden kuin päihteiden käyttäjien kärsimiin haittoihin. Kunnan vastuulla on järjestää tarvittava organisointi ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseksi omalla alueellaan. Tämä sisältää toimielimen nimeämisen tehtävien hoitoon sekä toimien edistämisen eri hallinnonaloilla.

Toimielimen tehtävänä on:

- 1) Huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta.
- 2) Huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle.
- 3) Lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä.
- 4) Esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisopalveluissa sekä elinkeinopalvelussa.
- 5) Huolehtia siitä, että 4-kohdassa tarkoitettujen kunnan toimien sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Lisäksi kunnan ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan, mitä terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12 §:ssä säädetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista.

Aluehallintovirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnittelevat ja kehittävät sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sekä tukevat kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (STM) johtaa ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kehittää ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä koko maassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, 2015.)

Ehkäisevä päihdetyö voi olla kattavaa, vaikuttavaa ja kustannustehokasta vain, jos työtä tehdään seuraavien painopisteiden mukaisesti:

- Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa.
- Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen ja yksilöiden valintojen ja sosiaali- ja terveyspolitiikan tueksi.
- Riskikäyttö ja haitat tunnustetaan ja tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa.
- Paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa toteutetaan suunnitellussa ja laajassa yhteistyössä.
- Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä.
- Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista.

(Lähde: Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, 2015)

2.2 Laatusuositukset

Ehkäisevälle työlle luodaan lainsäädännöllä puitteet ja peruseriaatteet, jotka ohjaavat ja viitoittavat työtä. Lainsäädännöllä määritetään päihteiden käytön laillisuutta tai laittomuutta, sekä määritellään eri toimijoille kuuluvat perustehtävät, oikeudet ja velvollisuudet. Lainsäädäntö antaa kunnille vastuun palveluiden järjestämisestä, palvelut tulee järjestää siten ja siinä laajuudessa, jotta ne vastaavat kunnassa esiintyvää tarvetta.

Perustuslain (11.6.1999/731) mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös turvattava lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Perustuslaissa säädetään myös ihmisten yhdenvertaisuudesta ja kielletään ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Jokaiselle ihmiselle on turvattava oikeus terveelliseen ympäristöön perustuslain mukaan.

Kuntalain (17.3.1995/365) mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestäväää kehitystä alueellaan.

3. MITÄ ON EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

3.1 Ehkäisevän päihdetyön rakenteet ja tehtävät Lopella

Lopen kunnassa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin on hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta. Lopen kunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöksi on nimetty nuoriso-ohjaaja. Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman (2015) mukaan yhdyshenkilö toimii kunnassa paikallisena ehkäisevän päihdetyön asiantuntijana, huolehtii yhteistyöstä ja ajankohtaisen informaation jakamisesta kuntapäätäjille ja kunnan eri toimialoille, tekee verkostotyötä eri toimijoiden kanssa ja toimii paikallisena kontaktina Riihimäen seudun, hyvinvointialueen, aluehallintoviraston ja THL:n kehittäjäverkoston välillä.

Vuoden 2023 alusta lähtien, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa, ehkäisevän päihdetyön verkosto on kokenut muutoksia. Verkoston kokoonpanoa on suunniteltu uudelleen alkuvuodesta 2023 lähtien. Ehkäisevä päihdetyö raportoidaan nyt päihdetyön strategiana, joka on eri hallinnonalojen yhteistyössä laadittu asiakirja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6 §) annetun lain mukaan kunnan on seurattava kuntalaistensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä alueellisesti ja väestöryhmittäin. Kunta asettaa tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä määrittelee näitä tavoitteita tukevia toimenpiteitä.

Päihdetyön strategia toimii erityisesti johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategisen suunnittelun ja toimeenpanon perustana. Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta, jossa on sekä luottamushenkilöitä että viranhaltijoita, vastaa hyvinvointitietojen seurannasta ja koordinoi hyvinvointikertomuksen päivittämistä.

4. NYKYTILANTEEN KUVAUS

4.1 Kuntalaisten suhde päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen

Lopen kuntalaisten asenteet päihteiden käyttöä ja rahapelaamista kohtaan vaihtelevat. Tietoisuus päihteiden haitoista ja peliongelmistä voi vaikuttaa asenteisiin. Kuntalaisten päihteiden käyttötavat vaihtelevat ikäryhmissä ja sosiaalisessa ympäristössä.

Lopen asukkaiden asenteita ja näkemyksiä alkoholiin, huumeisiin, tupakkaan ja rahapeleihin sekä mielipiteitä ja ideoita päihdehaittojen vähentämisen keinoista kartoitettiin 3.–16.5.2021 seudullisella päihdetilannekyselyllä yhdessä Hausjärven kunnan, Riihimäen kaupungin ja Lopen kunnan kanssa.

Seuraavana on taulukko, jossa on kootusti Riihimäen, Hausjärven sekä Lopen päihdetilanteen kyselyn tulokset.

Riihimäen seudun päihdetilanteen kyselyn tulokset 5/2021

Vastaajien ikärakenne:	Yhteensä: Riihimäki Hausjärvi Loppi	Sukupuoli:	Yhteensä: Riihimäki Hausjärvi Loppi	Vastaajien määrä 182 kpl	Vastaajien määrä
18–30 v.	20,0 %	Mies	16,5 %	Riihimäki 111 kpl	61,0 %
31–45 v.	40,7 %	Nainen	81,9 %	Hausjärvi 25 kpl	13,7 %
46–64 v.	30,8 %	Muun sukupuolinen	0,5 %	Loppi 46 kpl	25,3 %
Yli 65 v.	8,2 %	Ei halua sanoa	1,1 %		

Oletko havainnut kunnassa viimeisen 12 kk:n aikana alaikäiselle

Alkoholin välittämistä	36,3 %
Tupakkatuotteiden välittämistä	41,2 %
Huumeiden välittämistä	26,4 %

Oletko havainnut 12 kk:n aikana tilannetta, jossa myyjä ei ole tarkistanut nuorelta näyttävän

Alkoholiostajan ikää	20,3 %
Tupakkatuotteiden ostajan ikää	15,6 %
Rahapelejä pelaavan ikää	14,8 %

Oletko havainnut kunnassa 12 kk:n aikana alaikäisten

Alkoholin käyttöä	73,6 %
Tupakoimista	85,2 %
Nuuskaamista	52,8 %
Sähkösavukkeiden käyttöä	37,4 %
Kannabiksen käyttöä	25,4 %
Muiden huumaavien aineiden käyttöä	22,1 %
Rahapelaamista	25,8 %

Tulisiko kunnassa puuttua nykyistä enemmän alaikäisten

Alkoholin käyttöön	72,9 %
Tupakointiin ja nuuskaamiseen	77,5 %
Kannabiskokeiluihin ja käyttöön	84,0 %
Muiden huumaavien aineiden käyttöön	84,5 %
Rahapelaamiseen	55,2 %

Käytetäänkö kunnassanne liikaa alkoholia

Kyllä	84 kpl	46,2 %
Ei	33 kpl	18,1 %
Ei osaa sanoa	65 kpl	35,7 %

Oletko viimeisen 12 kk:n aikana pelännyt kaduilla tai muualla julkisella paikalla kohtaamianne päihtyneitä?

Kyllä	67 kpl	36,8 %
Ei	110 kpl	60,4 %
Ei osaa sanoa	5 kpl	2,8 %

Oletko huolissasi jonkun läheisen päihteiden käytöstä?

Kyllä	69 kpl	37,9 %
Ei	49 kpl	26,9 %
Ei osaa sanoa	64 kpl	35,2 %

Tulisiko alkoholin myyntiin päihtyneelle suhtautua kuntanne ravintoloissa nykyistä tiukemmin?

Kyllä	97 kpl	53,3 %
Ei	36 kpl	19,8 %
Ei osaa sanoa	49 kpl	26,9 %

Tulisiko alkoholin myyntiin päihtyneelle suhtautua kuntanne kaupoissa nykyistä tiukemmin?

Kyllä	107 kpl	58,8 %
Ei	39 kpl	21,4 %
Ei osaa sanoa	36 kpl	19,8 %

Onko teiltä edellisen 12 kk:n aikana kysytty terveydenhuoltohenkilöstön vastaanotolla alkoholin käytöstä ja annettu tarvittaessa neuvontaa?

Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa	Ei käyntiä
35,7 %	38,5 %	0,5 %	25,3 %

Onko teiltä edellisen 12 kk:n aikana kysytty terveydenhuoltohenkilöstön vastaanotolla tupakoinnista ja annettu tarvittaessa neuvontaa lopettamiseen?

Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa	Ei käyntiä
39,7 %	35,2 %	0,6 %	24,6 %

Saako kunnassanne helposti tukea tupakoinnin lopettamiseen?

Kyllä	14 kpl	7,7 %
Ei	21 kpl	11,5 %
Ei osaa sanoa	147 kpl	80,8 %

Noudattaako kuntanne päivähoitopaikat, koulut ja oppilaitokset lakisääteisiä tupakointikieltoja hallinnoimillaan alueilla?

	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa
Päivähoitopaikkojen alueilla	54,4 %	8,2 %	37,4 %
Oppilaitosten alueilla	44,5 %	17,6 %	37,9 %

Tiedätkö mistä saat apua, jos päihdeasiat mietityttävät?

Kyllä	134 kpl	73,6 %
Ei	33 kpl	18,1 %
Ei osaa sanoa	15 kpl	8,3 %

Oletko kokenut haittoja läheistesi päihteiden käytöstä, oletko saanut apua?

Kyllä	45 kpl	25,3 %
Ei	52 kpl	29,2 %
Ei osaa sanoa	81 kpl	45,5 %

Oletko huolissasi omasta rahapelaamisestasi?

Kyllä	3 kpl	1,6 %
Ei	177 kpl	97,3 %
Ei osaa sanoa	2 kpl	1,1 %

Oletko huolissasi jonkun läheisen rahapelaamisesta?

Kyllä	28 kpl	15,4 %
Ei	150 kpl	82,4 %
Ei osaa sanoa	4 kpl	2,2 %

Onko kunnassa tehtävä ehkäisevä päihdetyö teille tuttua?

Kyllä	56 kpl	30,8 %
Ei	111 kpl	61,0 %
Ei osaa sanoa	15 kpl	8,2 %

Oletko ollut itse mukana kuntanne ehkäisevän päihdetyön kehittämisessä?

Kyllä	20 kpl	11,0 %
Ei	162 kpl	89,0 %

Millaista ehkäisevää päihdetyötä tai päihdehaittojen ehkäisytyötä toivoisit kunnassanne tehtävän?

- Kokemusasiantuntijoita peruskouluun
- Panostusta nuoriin, jalkautumista nuorten pariin, matalan kynnyksen paikkoja
- Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet
- Aikuisille matalan kynnyksen paikkoja, nopeampi hoitoon pääsy

Minkälaista apua ja tukea mielestäsi pitäisi olla lapsille ja nuorille, jotka kärsivät läheistensä päihteiden käytöstä?

- Vertaistukea, ryhmät
- Koulu aktiivisemmaksi toimijaksi, turvalliset aikuiset, joille puhua
- Keskusteluapua
- Tieto, mistä saa apua

Kun ajattelette päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja, mihin seikkaan tai seikkoihin erityisesti tulisi kunnassanne mielestänne puuttua?

- Matalan kynnykset paikat
- Hoitoon pääsyn nopeuteen
- Ennaltaehkäisyyn, harrastustoiminnot
- Nuorisotyöhön panostaminen
- Tieto, mistä palvelua saa
- Huumeiden käyttö ja rikollisuus

Millaisia keinoja tulisi mielestänne käyttää päihdehaittojen ehkäisemiseksi?

- Aikainen hoitoon pääsy
- Ennaltaehkäisevän työn lisääminen
- Lapsiin ja nuoriin panostus
- Matalan kynnyksen paikkoja
- Tiedon lisääminen
- Poliisi näkyvämmäksi

Kouluterveyskyselyt puolestaan tehtiin syksyllä 2023. Seuraavassa taulukko, jossa kootusti koululaisten vastaukset vuodelta 2021 ja 2023 sekä peilaus Riihimäen vastaaviin tuloksiin.

Kouluterveyskysely 2023	Loppi 2021	Loppi 2023	Riihimäki 2023
Alaikäisten perhepiirissä hankkima alkoholi	30,4 %	57,8 %	42,4 %
Alaikäisen välittämisen kautta hankittu alkoholi	75,0 %	75,6 %	81,8 %
Käyttää alkoholia viikoittain	4,5 %	2,9 %	3,7 %
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	7,9 %	4,7 %	9,0 %
Raittius	66,7 %	72,1 %	67,7 %
Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa	2,8 %	7,6 %	4,7 %
Käyttänyt jotain tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita ainakin kerran	33,9 %	39,8 %	39,4 %
Tupakoi päivittäin	4,0 %	5,3 %	5,2 %

Kouluterveyskysely 2023	Loppi 2021	Loppi 2023	Riihimäki 2023
Käyttää tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita päivittäin	6,5 %	8,7 %	12,9 %
Käyttää sähkösavukkeita päivittäin	2,7 %	4,6 %	9,9 %
Käyttää nikotiinipusseja silloin tällöin tai päivittäin	–	5,2 %	8,9 %
Nuuskaa päivittäin	2,7 %	4,1 %	4,1 %
Kokeillut kannabista ainakin kerran	4,9 %	6,4 %	7,4 %
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa	4,4 %	4,6 %	4,5 %
Käyttänyt kannabista viimeisen 30 päivän aikana	2,2 %	2,9 %	3,6 %
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	4,9 %	6,4 %	8,6 %
Käyttänyt jotain muuta huumaavaa ainetta viimeisen 30 päivän aikana	2,3 %	4,2 %	3,4 %
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita	23,3 %	39,3 %	54,6 %
Pelaa rahapelejä viikoittain	8,4 %	3,0 %	5,3 %

(Lähde: thl.fi)

Poliisin tilastojen yhteenveto vuosilta 2021–2023 rikoslakirikokset Lopelta

	2021	2022	2023
Liikenne rikokset	499	516	448
Omaisuusrikokset	140	161	135
Väkivaltarikokset	33	41	39
Rattijuopumukset ja B-luokan kiireellisystehtävät	29	36	25
Kotihälytystehtävät	508	483	356
Kotihälytystehtävät	80	43	36
Huumausainerikokset	22	26	21

(Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä Tilastot 433 Loppi)

Kunnan rooli on tarjota ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä kuten tiedotusta ja koulutusta, sekä tukea niille, jotka kohtaavat päihde- tai peliongelmia.

Yhteisön voimavaroilla ja tukiverkostolla voi olla merkitystä kuntalaisten päihteisiin ja rahapelaamiseen liittyvissä asioissa. Positiivinen yhteisöllisyys voi tukea terveellisiä valintoja.

Kuntalaisten suhtautuminen näihin kysymyksiin voi myös muuttua ajan myötä, ja siksi jatkuvaa seurantaa ja sopeutumista tarvitaan kunnan päihdetyössä.

4.2 Lopen kunnan ehkäisevän päihdetyön toimintatavat

Ehkäisevä päihdetyö kuuluu kaikille. Tämä tarkoittaa toimenpiteitä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi silloin, kun erityisiä riskejä tai huolia ei ole. Kunnat ja kolmannen sektorin toimijat sisällyttävät luonnostaan monia päihde-, mielenterveys- ja peliongelmia ehkäiseviä palveluita ja toimintoja, kuten helposti saavutettavat palvelut. On tärkeää tunnistaa ongelmat varhaisessa vaiheessa ja tarvittaessa tarjota ohjausta ja neuvontaa esimerkiksi päihteiden käytön riskeistä ja haitoista sekä keinoista vähentää riskejä ja saada apua. Loppi on toteuttanut monipuolisesti ehkäisevän päihdetyön toimenpiteitä, jotka on integroitu osaksi kunnan toimintoja, käytäntöjä ja palveluita. Alla on esitelty eri ikäryhmille suunnattuja toteutettuja ehkäisevän päihdetyön toimintatapoja.

Lapsiperheet

Lopen kunnan varhaiskasvatus- ja turvallisuussuunnitelman mukaisesti varhaiskasvatuksessa käsitellään lasten kanssa terveellisiä elämäntapoja, kuten liikuntaa, ravitsemusta ja itsestään huolehtimista. Mahdollisiin lasten kysymyksiin vastataan, ja huoltajien kanssa keskustellaan lasten esille tuomista huolenaiheista. Päiväkodin alue on savuton, ja jos huoltajaa epäillään päihtyneeksi lapsen hakutilanteessa, lasta ei luovuteta hänelle. Mikäli huoltaja vie lapsen, otetaan yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluun.

Koululaiset ja opiskelijat

Koulussa pyritään ehkäisemään päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöä peruskoulusta lukioon erilaisten kampanjoiden, tapahtumien ja opetuksen avulla. Kokemusasiantuntijoiden osallistuminen tapahtumiin on erityisen tehokasta. Koulun tavoitteena on ohjata oppilaat terveellisiin elämäntapoihin, ja päihteisiin liittyviä haittoja käsitellään ikäkauden mukaisesti eri oppiaineissa, erityisesti terveystiedossa. Koulut voivat myös kutsua ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan oppilaille päihteiden haitoista. Päihteiden käyttöön puututaan koulun järjestyssääntöjen mukaisesti.

Koulujen järjestyssäännöt selvästi kieltävät tupakoinnin, nuuskaamisen, päihteiden ja huumeiden käytön ja hallussapidon kouluaikana ja koulumatkoilla. Rikkomuksiin liittyen oppilaisiin voidaan soveltaa kasvatusta tukevia toimenpiteitä. Tupakoinnista ja nuuskaamisesta kouluaikana seuraa jälki-istunto. Päihtyneenä esiintyvistä oppilaista ilmoitetaan välittömästi huoltajalle, kutsutaan paikalle poliisi ja tehdään lastensuojeluilmoitus.

Epäillessään päihdyttävien aineiden mukana oloa, koulu voi kutsua oppilaan rehtorin tai apulaisrehtorin luokse ja kutsua huoltajan paikalle. Rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat ja vaatteet päällisin puolin, ja päihteet takavarikoidaan sekä tapahtuma kirjataan. Oppilaan vastustuksen sattuessa poliisi suorittaa tarkastuksen ja takavarikoinnin. Säännöllisesti toteutettava valtakunnallinen kouluterveyskysely tarjoaa tietoa alueen nuorten päihdekäyttäytymisestä, rahapelaamisesta ja asenteista sekä peruskoululaisilla että toisen asteen opiskelijoilla. Kysely toteutetaan kahden vuoden välein.

Nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö

Nuorisotyö keskittyy ennaltaehkäisevään toimintaan, tarjoten nuorille mahdollisuuden keskustella päihteistä erilaisissa tilanteissa. Lopen kunnan nuorisopalvelun tavoitteena on tukea nuorten kasvua, kannustaa omaehtoiseen toimintaan, edistää hyvinvointia, osaamista sekä mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Painopiste on 12–17-vuotiaissa nuorissa, ja kaikki nuorisopalvelujen järjestämä toiminta on päihteetöntä samoin kuin nuorisotilat ovat savuttomia. Lisäksi nuorisotyössä voimme vahvistaa yhteistyötä koulujen, vanhempien ja paikallisyhteisöjen kanssa, sekä ottaa käyttöön tiedotuskampanjoita.

Etsivä nuorisotyö on erityislaatuista työtä, jonka päämääränä on löytää alle 29-vuotiaat nuoret, jotka ovat syrjäytymisvaarassa, koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai kaipaavat tukea palveluiden saavuttamiseksi. Asiakassuhteen alussa suoritetaan alkukartoitus, joka sisältää automaattisesti kyselyn päihteiden käytöstä. Tarvittaessa asiakas ohjataan eteenpäin päihdepalveluihin.

Työikäiset

Päihdetyön parantamiseksi työikäisten keskuudessa voimme lisätä tiedotusta ja koulutusta työyhteisöissä, painottaa terveellisten elämäntapojen edistämistä sekä tarjota tukea stressinhallintaan ja psyykkiseen hyvinvointiin. Päihteiden käyttö on yksi asiakkaiden haasteista. Päihteiden käyttöön liittyy pirstaleisuus ja se, että lähtökohtaisesti jokaisen lähipiiristä tai suvusta löytyy henkilöitä, joille päihteiden käyttö on ongelmallista.

Kaikki ikäryhmät

Kaikenlaisella vapaa-ajan toiminnalla on vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin ja se edistää sosiaalisten ongelmien vähenemistä. Mielekäs tekeminen, osallistumisen tunne ja yhteisöön kuuluminen ovat tärkeitä hyvinvoinnin tukijoita, tarjoten vaihtoehdon päihteiden käytölle ja rahapelaamiselle. Esimerkiksi kulttuuritapahtumat, kirjastot, liikuntapalvelut ja kansanopistot tarjoavat sisältöä, luovat sosiaalisia suhteita ja antavat merkitystä, toimien tasapainona työelämän ja muiden elämäalueiden haasteille. Kolmannen sektorin toimijat ovat myös merkittävässä roolissa tarjoten päihteetöntä tekemistä ja tavoittaessaan kuntalaisia eri ikäryhmistä. Tärkeää on tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja luoda kokonaisvaltaisia ja saavutettavia vapaa-ajan mahdollisuuksia kuntalaisille.

4.3 Ehkäisevä päihdetyö kunnan ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla

Lapsiperheet

Neuvolassa aloitetaan päihteiden käytön kartoittaminen perhesuunnitteluneuvolassa ja lapsiperheissä päihteiden riskikäyttö pyritään tunnistamaan jo äitiysneuvolassa. Audit-kyselyt tehdään raskauden ensikäynnillä molemmille vanhemmille sekä vauvan neljäkuukautiskäynnillä ja lasten 1,5-vuotis- ja 4-vuotiskäynneillä. Varhaisessa vaiheessa tarjotaan tukea, kun päihteiden käyttö otetaan puheeksi kaikkien perheiden kanssa. Neuvolassa käydään myös lapset puheeksi -haastattelu, jotta voidaan tuoda esiin, miltä lapsesta tuntuu vanhempien alkoholin käyttö. Lisäksi lapsiperhepalveluissa annetaan ohjausta ja neuvontaa ehkäisevästä päihdetyöstä, ottaen huomioon päihteiden käytön vaikutukset läheisiin. Päihteiden käyttöä käsitellään kaikkien asiakkaiden kanssa, ja tarvittaessa asiakkaita ohjataan myös hyvinvointialueen Nuortentalo Nupin päihdekeskusteluihin Riihimäelle.

Koululaiset ja opiskelijat

Koululaisten terveystarkastuksissa päihteistä kysytään kaikilta asiakkailta sekä otetaan puheeksi myös 1.-, 5.- ja 8.-luokkalaisten koululääkärikäynnillä. Kaikille lukiolaisille tehdään ensimmäisenä lukuvuotena terveystarkastus ja haluttaessa myös lääkärintarkastus. Päihteistä keskustellaan tarkastuksen yhteydessä.

Työikäiset

Hyvinvointialueen sosiaalityön työikäisten palveluissa asiakkaan kokonaistilanne arvioidaan yksilöllisesti, ja tämä arviointi kirjataan palveluntarpeen arvioon. Yksi keskeinen aihe on päihteiden käyttö, josta kysytään kaikilta asiakkailta. Mikäli asiakas kokee tarvitsevänsä tukea päihteettömyyteen, hänet ohjataan eteenpäin sopiviin palveluihin. Erityisesti rahapelaaminen nähdään ongelmallisena, ja siihen on vaikea saada apua. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalipalvelu, jonka päämääränä on parantaa henkilön osallisuutta, elämänhallintaa ja luoda mahdollisuuksia työllistymiselle. Kuntouttava työtoiminta on suunnitelmallista ja sisältää tukea sekä ohjausta. Yksi sen tavoitteista voi olla henkilön päihteettömyyden tukeminen.

Ikäihmiset

Hyvinvointialueen ikäihmisten palveluissa suoritetaan perusteellinen arviointi asiakkaan kokonaistilanteesta käyttäen palveluntarpeen arvioinnin menetelmiä. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon päihteiden käyttö, josta keskustellaan avoimesti asiakkaan kanssa. Mikäli havaitaan tarvetta, asiakas ohjataan asianmukaisiin palveluihin ja tukitoimiin, jotka voivat tukea hänen hyvinvointiaan ja terveyttään. Tavoitteena on varmistaa ikäihmisten kokonaisvaltainen hyvinvointi ja tarjota tarpeen mukaisia resursseja mahdollisiin haasteisiin, kuten päihteiden käyttöön liittyvissä tilanteissa.

5. PÄIHDESTRATEGIAN ARVOT

Päihdestrategian keskeiset arvot Lopen kunnassa ovat avoimuus, yhteistyö, vastuullisuus ja osallisuus.

Avoimuus:

Luodaan turvallinen ilmapiiri, jossa asiakkaat voivat tuoda esille vapaasti omia näkemyksiään ja kokemuksiaan. Vuorovaikutus on avointa. Luottamus lisää asiakkaan sitoutumista hoitoon ja asiakassuhteisiin.

Yhteistyö:

Korostetaan vahvaa yhteistyötä asiakkaiden, ammattilaisten ja organisaatioiden välillä, tavoitteena tukea kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarjota monipuolista tukea ja apua päihdeongelmien ratkaisemiseksi. Tämä näkyy tiiviinä vuorovaikutuksena ja toimivana verkostoyhteistyönä sekä kumppanuutena kolmannen sektorin kanssa. Poikkihallinnollista yhteistyötä kehitetään.

Vastuullisuus:

Vastuullisuuden periaatteena on kohtelu yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti, taaten jokaiselle oikeuden saada yksilöllistä ja oikeudenmukaista kohtelua. Ikä, sukupuoli tai yhteiskunnallinen asema eivät saa vaikuttaa hoidon saatavuuteen. Meidän tulee olla tietoisia asiakkaan oikeuksista ja edistää heidän hyvinvointiaan. Vastuullisuus näkyy suunnitelmallisena asiakastyönä, ammattitaidon ylläpitämisenä ja toimimisena sovittujen ohjeiden ja suositusten mukaan.

Osallisuus:

Osallisuus ilmenee toimivana ja tasa-arvoisena osallistumisena yksilöiden ja yhteisöjen tasolla. Se rohkaisee yhteistyöhön, aktiiviseen kuunteluun ja erilaisten näkökulmien huomioimiseen. Osallisuus tukee avointa vuoropuhelua ja kattavaa lähestymistapaa, luoden samalla perustan avoimuudelle.

6. PÄIHDESTRATEGIAN VISIOT

Päihdeongelmat nähdään Lopen kunnassa sairautena muiden sairauksien rinnalla. Loppilaisten elämänkaareissa ennaltaehkäisevä, mielenterveyttä tukeva ja päihteettömyyttä edistävä työ on tärkeää.

- 1) Kattava ennaltaehkäisy:
Laaja-alainen ennaltaehkäisy, joka kohdistuu eri ikäryhmiin ja yhteisöihin.
Tavoitteena on vähentää päihteiden haitallista käyttöä jo varhaisessa vaiheessa.
- 2) Varhainen tunnistaminen ja tuki:
Varhainen päihteiden käytön tunnistaminen sekä asianmukainen tuki ja hoito.
Tulevaisuudessa pyritään tarjoamaan nopeasti apua.
- 3) Yhteisöllisyys ja vertaistuki:
Yhteisöllisyys ja vertaistuki ovat avainasemassa päihdestrategiassa. Tavoitteena on luoda turvallisia tiloja, joissa kuntalaiset voivat jakaa kokemuksiaan ja tukea toisiaan.
- 4) Digitalisaation hyödyntäminen:
Tehokkaan digitalisaation avulla pyrimme tarjoamaan virtuaalisia tukipalveluita, seurantaa ja varhaista puuttumista päihteiden käytön ongelmiin.
- 5) Monialainen yhteistyö:
Painotetaan entistä vahvemmin monialaista yhteistyötä eri toimijoiden välillä, kuten terveydenhuollon, sosiaalipalvelun, koululaitosten ja kolmannen sektorin kanssa.
- 6) Stigmaattisuuden vähentäminen:
Avoin keskustelukulttuuri vähentää päihteisiin liittyvää häpeää ja negatiivista ajattelua.
- 7) Kulttuurimuutos:
Tuetaan terveellisiä elämäntapoja ja vahvistetaan päihdehaittojen ennaltaehkäisyä.

7. SUUNNITELMAT JA TAVOITTEET

- 1) Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- 2) Ennaltaehkäistään ja minimoidaan päihdehaittoja vauvasta vaariin
- 3) Varhainen puuttuminen ja riskien tunnistaminen matalan kynnyksen periaatteella
- 4) Lasten ja nuorten kehittyminen ja kasvaminen hyvinvoiviksi aikuisiksi
- 5) Vanhemmuuden tukeminen
- 6) Palveluissa korostetaan ennaltaehkäisevää, mielenterveyttä tukevaa ja päihteettömyyttä edistävää työtä
- 7) Hoitoketjut ovat toimivia

8. KEHITTÄMISKOHTEET

Ennalta ehkäisevä työ

- 1) Varhainen puuttuminen
- 2) Riskien tunnistaminen
- 3) Edistävien ja ennaltaehkäisevien palveluiden tarjoaminen
- 4) ”Valistustyö”
- 5) Lasten ja nuorten päihteettömyys
- 6) Työikäisten päihteidenkäyttö
- 7) Ikääntyneiden päihteidenkäyttö

Päihdepalvelut

- 1) Toimivat hoito- ja palveluketjut
- 2) Hoitoon ohjaus
- 3) Päivätoiminnan ja asumispalveluiden kehittäminen

9. PÄIHDETYÖN VUOSIKELLO

Tammikuu: Tipaton tammikuu, toimintatavoista sopiminen lähiympäristön elinkeinoharjoittajien kanssa (esim. ikärajalaiset tuotteet) Lopen ehkäisevän päihdetyön työryhmän (EPT-työryhmä) kokoontuminen

Helmikuu: Päihteettömyys ja savuttomuuskäytännöt penkkareihin, vanhojentansseihin ja työharjoitteluun / työssäoppimiseen liittyen, 20.2. yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden päivä

Maaliskuu: Päihdeasenteet ja puheeksi otto nuorisotiloilla tms. teemallinen ilta

Huhtikuu: Lopen EPT-työryhmän kokoontuminen, 7.4. maailman terveyspäivä

Toukokuu: Ammattiaikuiset päivä, Hakematta paras -kampanja (tms. kampanja)

Kesäkuu: Koulujen päättäjaiset (some-kampanja, jalkautuminen), Selvin päin kesään -kampanja nuoret

Heinäkuu: Ottomitta-sovellus (<https://ehyt.fi/tuote/ottomitta-sovellus-alkoholinkayton-seurantaan/>) Selvin päin kesään -kampanja aikuiset

Elokuu: 12.8. YK:n kansainvälinen nuorison päivä, lukukausien aloitusjuhlinnan hyvät käytännöt ja tiedotus somessa, 7.-lk:n ryhmäytymisen tuki, Lopen EPT-työryhmän kokoontuminen, 25.8. Savuton Suomi -päivä

Syyskuu: Koulujen lukukausien teemaviikkoihin yhdistetään ehkäisevä päihdetyö nuorisotiloilla ja kouluvierailuilla, liikenneturvallisuusviikko

Lokakuu: 10.10. mielenterveyspäivä, 17.10. kansainvälinen päivä köyhyyden poistamiseksi, vanhustenviikko

Marraskuu: 20.11. kansainvälinen lapsen oikeuksien päivä, vko 45 ehkäisevän päihdetyön viikko, peliviikko (pelikasvatuksen ja pelikulttuurin tietämykseen)

Joulukuu: Anna lapselle raitis joulu -kampanja, Lopen EPT-työryhmän kokoontuminen

Yleistä ympäri vuoden toimintaa:

- Päihdetilannekyselystä saatavan tiedon hyödyntäminen kunnan toiminnassa
- Paikallinen, seudullinen ja maakunnallinen EPT-työryhmien kokoontuminen
- Ankkuritoiminta ja heidän kanssaan tehtävä yhteistyö
- Koulutukset henkilöstölle
- Koulutukset yhteisöille
- Monikanavainen viestintä ja kohdennettu kampanjointi

10. TOIMENPIDEOHJELMA EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ LOPEN KUNNASSA 2024

Kehittämis- kohde	Tavoite	Menetelmät	Vastuutaho	
ENNALTA- EHKÄISEVÄ TYÖ	1. Varhainen puuttuminen	<ul style="list-style-type: none"> Huolen puheeksi otto Laaja-alaiset terveystarkastukset alkuraskauden ensimmäisellä käynnillä (AUDIT) 	<ul style="list-style-type: none"> Terveydenhoitajat 	
		<ul style="list-style-type: none"> Kotikäynnit ensisynnyttäjän luokse ennen ja jälkeen synnytyksen 	<ul style="list-style-type: none"> Perhetyöntekijä Mielenterveystyöntekijä, jos asiakkaalla masennusta 	
		<ul style="list-style-type: none"> Terveystarkastukset (koulu, työterveys-huolto, työttömät, ikäihmiset) 	<ul style="list-style-type: none"> Terveydenhoitajat 	
		<ul style="list-style-type: none"> Oppilashuolto Tukioppilastoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Koulu 	
		<ul style="list-style-type: none"> Lasten kuuleminen tapaamisissa 	<ul style="list-style-type: none"> Neurolat Päivähoito Koulu Hoitajat Lääkäri Kerhot 	
		<ul style="list-style-type: none"> Tukiperhe, tukihenkilötoiminta Ehkäisevä toimeentulotuki 	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalitoimi 	
		<ul style="list-style-type: none"> Näpistelyn, rikosten ja päihteiden puheeksi otto varhaisessa vaiheessa 	<ul style="list-style-type: none"> Poliisi Koulupoliisi Terveystoimi Koulutoimi Urheiluseurat 	
		<ul style="list-style-type: none"> Fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen: riittävä lepo, liikunta Stressin hallinta 	<ul style="list-style-type: none"> Ihmiset itse 	
		<ul style="list-style-type: none"> Rippikoulu, isoistoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Seurakunta 	
		<ul style="list-style-type: none"> Elämässä eteenpäin 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaamon moni-ammattillinen yhteistyö nuorisopalvelujen kanssa 	
		<ul style="list-style-type: none"> Ihmisten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ennakointia Eläkeläisryhmät Ystäväpalvelu Kerhot 	<ul style="list-style-type: none"> SPR Kerhotoiminta Eläkeläisjärjestöt Seurakunta 	
		2. Riskien tunnistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Savuton kunta: toimenpideohjelma Yksilöohjaus Ryhmäohjaus 	<ul style="list-style-type: none"> Kunta Vieroitusr ryhmät Kansalaisopisto
			<ul style="list-style-type: none"> Mini-interventio kontakteissa (AUDIT) 	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö Yksityiset hoitolaitokset

Kehittämiskohde	Tavoite	Menetelmät	Vastuutaho
		<ul style="list-style-type: none"> Riskiperheiden tunnistaminen (mielenterveys- ja päihdeongelmien siirtyminen sukupolvelta toiselle) 	<ul style="list-style-type: none"> Terveydenhuolto Päivähoito Koulu Sosiaalityö
		<ul style="list-style-type: none"> Lapset puheeksi 	<ul style="list-style-type: none"> Terveydenhoitaja Sairaanhoitaja Lääkäri Mielenterveystyöntekijä Päivähoito Sosiaalityöntekijä
		<ul style="list-style-type: none"> Kotihälytyksissä huomioidaan ympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> Poliisi
	3. Edistävien ja ennaltaehkäisevien palvelujen tarjoaminen	<ul style="list-style-type: none"> Työllistämistoimet ja koulutuspaikkojen järjestäminen Yksilövalmennus 	<ul style="list-style-type: none"> Lopen kunta Työhallinto
		<ul style="list-style-type: none"> Työttömien terveystarkastukset Kuntouttava työpajatoiminta Sosiaaliloma 	<ul style="list-style-type: none"> Terveyskeskukset Työterveyshuolto Lääkäri
		<ul style="list-style-type: none"> Sopeutumisvalmennuskurssit Päivätoiminta Päivätoiminta ikääntyneille, muistisairaille, masentuneille 	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalitoimi Järjestöt Työpaja Seurakunta Palvelukeskus Eedilä
		<ul style="list-style-type: none"> Neuvolassa ja vastaanotolla annetaan suullista terveysneuvontaa 	<ul style="list-style-type: none"> Terveydenhoitajat Sairaanhoitajat Lääkärit
		<ul style="list-style-type: none"> Terveyskasvatus kouluilla 	<ul style="list-style-type: none"> Opettajat Terveydenhoitaja EPT-yhdyshenkilö
	4. Valistustyö	<ul style="list-style-type: none"> Päihdetietouden jakaminen kuntalaisille 	<ul style="list-style-type: none"> Esim. meneillään olevat kampanjat
<ul style="list-style-type: none"> Nuorisotilalla vapaamuotoisia keskusteluja 		<ul style="list-style-type: none"> Ohjaajat 	
<ul style="list-style-type: none"> Koulupoliisin ja Ankkuritiimin jalkautuminen kouluille 		<ul style="list-style-type: none"> Poliisi Ankkuritiimi Koulut 	
<ul style="list-style-type: none"> Tietoisut päihteistä kouluilla ja vanhempainilloissa sekä Wilma-viesteillä koteihin, sisältää luentoja, tiedotusta kampanjoista ja kouluterveyskyselyn tulokset 		<ul style="list-style-type: none"> Opettajat Nuorisopalvelut Terveydenhoitaja Poliisi Kouluterveydenhuolto Seurakunta 	
<ul style="list-style-type: none"> Soitot hälytyskeskukseen 112 		<ul style="list-style-type: none"> Kuuluu kaikille 	
<ul style="list-style-type: none"> Tietoisut alkoholinvälityksestä alaikäisille Alkoholin saatavuuteen vaikuttaminen 		<ul style="list-style-type: none"> Poliisi Vanhemmat 	
<ul style="list-style-type: none"> Vaihtoehtoisen vapaa-ajan järjestäminen Yhteistyön lisääminen järjestöjen kanssa 		<ul style="list-style-type: none"> Yritykset 	

Kehittämis- kohde	Tavoite	Menetelmät	Vastuutaho
	5. Lasten ja nuorten päihteettömyys	<ul style="list-style-type: none"> • Velvoitetaan päihdesuunnitelmia • Mallikäyttäytyminen päihteettömyyteen 	<ul style="list-style-type: none"> • Seurakunta • Nuorisotyö • Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut • Kansalaisopisto • Järjestöt • Urheiluseurat • Nuorisovaltuusto • Vanhempainyhdistykset
		<ul style="list-style-type: none"> • Urheiluseurat tukevat päihteettömyyttä 	<ul style="list-style-type: none"> • Urheiluseurat
		<ul style="list-style-type: none"> • Alaikäisten päihteiden käytöstä tiedotetaan vanhemmille tai huoltajille • Vanhempien herättely • Yhteisvastuullisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuuluu kaikille
		<ul style="list-style-type: none"> • Lastensuojeluilmoitukset <ul style="list-style-type: none"> - varhaiset toimenpiteet - tilanteiden selvittely - tukiperheet - perhetyö - sijoitukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Velvollisuus tehdä kaikilla • Sosiaalityöntekijät
	6. Työikäisten päihteiden käyttö	<ul style="list-style-type: none"> • Varhainen puuttuminen kaikissa tilanteissa • Mini-interventio • Ohjaus päihdehoitoon ajoissa • Työpaikoilla varhainen puuttuminen ja hoitoonohjaus • Ohjeet helposti löydettävissä • Työterveystarkastukset • Ennakoidaan eläkkeelle jäävät • Perheneuvontatyö • Mini-interventio 	<ul style="list-style-type: none"> • Työterveyshuolto • Työnantaja • Terveystenhoitaja • Lääkäri • Työnantaja • Työsuojeluvaltuutettu • Työterveyshuolto • Työyhteisö • Seurakunta • Diakoniatyö • Terveystenhoitaja • Mielenterveystyöntekijä • Kotipalvelu • Sosiaalitoimi
	7. Ikääntyneiden päihteiden käyttö	<ul style="list-style-type: none"> • "Seniorisyynit" AUDIT, laboratoriokokeet • Omaisten ja läheisten ohjaus • Yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> • Viranomaiset • Järjestöt

Kehittämiskohde	Tavoite	Menetelmät	Vastuutaho
PÄIHDEPALVELUT	1. Toimivat hoito- ja palveluketjut <ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön näkökulmaa • Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä • Päihdetyön osaamista vahvistetaan kaikissa peruspalveluissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Ehkäisevän päihdestrategian laatiminen kuntaan ja sen päivittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnanhallituksen päätöksellä poikkihallinnollinen päihdetyöryhmä
	2. Hoitoon ohjaus <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaan näkökulma 	<ul style="list-style-type: none"> • Riittävä ammattitaitoinen henkilökunta • Henkilökunnan täydennyskoulutukset • Toimipaikkakohtaiset ohjeet • Käypä hoito -suositukset • Verkkopalvelu anonymisti tunnistaa hoidon tarpeita ja nopeuttaa hoitoon pääsyä • Alle 25- vuotiaille moniammatillinen ohjaus, neuvonta ja arviointipalvelu • Katkaisuhoidon avoimuus • Katkaisuhoidon vuodeosastolla lääkärin lähetteellä • Matalan kynnyksen päihdepalvelut asunnottomille, päihderiippuvaisille ja palveluiden ulkopuolisille henkilöille • Hoitosuunnitelma yhteistyössä hoitavien tahojen kanssa • Asiakkaan lupa • Nimetään vastuuhenkilö • Läheisneuvonpito • Perhekuntoutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Yksiköiden esihenkilöt • Työyhteisöt • Työnantaja • Terapianavigaattori • Nuorisotalo Nuppi, Riihimäki • Mielenterveys- ja päihdeyksikkö, Riihimäki • A-klinikka • Hoitopaikkana katkaisu- ja vieroitusyksikkö, Hämeenlinna (ympäri vuorokautinen) • Päivätupa, Hämeenlinna • Työterveyshoitaja • Lääkäri • Sosiaalityöntekijät • Terveydenhuolto • Riippuvuustyön palveluohjaaja • Riippuvuustyön sosiaalityöntekijä • Sosiaalitoimi

Kehittämis- kohde	Tavoite	Menetelmät	Vastuutaho
		<ul style="list-style-type: none"> Jatkokuntoutus maksusitoumuksella (lääkärin lähete) Seuranta avopuolella 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitopaikkana mielenterveys- ja päihdeyksikkö, Riihimäki Katkaisu- ja vieroitusyksikkö, Hämeenlinna K-klinikka, Hämeenlinna (opioidiriippuvaisten korvaushoito) Huumeiden käyttäjien terveysneuvonta, Hämeenlinna
		<ul style="list-style-type: none"> Vertaistukitoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> AA-ryhmä
	3. Päivätoiminnan ja asumispalvelujen kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö Hyria säätiön KIKE-työpajan kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Kunta Ohjaamo
		<ul style="list-style-type: none"> Tukitoimet asumiseen ja elämänhallinnan tukemiseen 	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalitoimi Mielenterveystyö Seurakunta
MIELEN- TERVEYS- PALVELUT	1. Toimivat hoito- ja palveluketjut		
	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön näkökulma 	<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveys- ja päihdestrategian laatiminen kuntaan ja sen päivittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnanhallituksen päätöksellä päihdetyöryhmä
	<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveystyön osaamista vahvistetaan kaikissa kunnan peruspalveluissa 	<ul style="list-style-type: none"> Riittävä ammattitaitoinen henkilökunta 	<ul style="list-style-type: none"> Yksiköiden esihenkilöt Työyhteisöt
		<ul style="list-style-type: none"> Henkilökunnan täydennyskoulutukset 	<ul style="list-style-type: none"> Työnantajat
	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasnäkökulma 	<ul style="list-style-type: none"> Toimipaikkakohtaiset ohjeet Käypä hoito -suositukset 	<ul style="list-style-type: none"> Työnantajat
		<ul style="list-style-type: none"> Vuorotteluhoito terveyskeskuksen vuodeosastolla tai erikoissairaanhoidossa Terapiakäynnit 	<ul style="list-style-type: none"> Sairaanhoitajat Psykologi Psykiatri
	2. Syrjäytymisen ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Etsivää työtä Ajoissa puuttuminen ongelmiin Koulukiusaamiseen puuttuminen <ul style="list-style-type: none"> tukioppilastoiminta Non Fighting Generation -toimintamalli 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutoimi Vanhemmat Terveydenhoitaja
		<ul style="list-style-type: none"> Koulutukseen sijoittuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutoimi Vanhemmat Opinto-ohjaaja
		<ul style="list-style-type: none"> Työpajatoiminnan kehittäminen Päivätoiminnan kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaamo Nuorten työpaja Kunta
		<ul style="list-style-type: none"> ”Vertaistuki” omaishoitajaryhmille 	<ul style="list-style-type: none"> Seurakunta
<ul style="list-style-type: none"> Terveysneuvonta 		<ul style="list-style-type: none"> Eri toimipisteet 	

Kehittämis- kohde	Tavoite	Menetelmät	Vastuutaho
		<ul style="list-style-type: none"> • Palvelulinjat kylillä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunta • Palveluntarjoaja
		<ul style="list-style-type: none"> • Ikäihmisten ryhmät 	<ul style="list-style-type: none"> • Seurakunta • Järjestöt • Kunta
		<ul style="list-style-type: none"> • Sururyhmät 	<ul style="list-style-type: none"> • Seurakunta
		<ul style="list-style-type: none"> • Leirit <ul style="list-style-type: none"> - nuoriso - päihde ja mielenterveys - ikäihmiset 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut • Seurakunta • Järjestöt

Lopella on itua.
Meillä on hyvä maaperä kasvulle.

Loppi